

GOSPODAR-SKI LIST V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratov po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Kmetje in sadna letina.

Kadar je zlasti dobra sadna letina — prav isto je tudi s prodajanjem hmelja — pride med naše kmete dovolj tujih trgovcev, ki kupijo od kmeta za zelo neugodno ceno sadje, ki še ni dozorelo in ki ga kmet še ni obral. Mnogokrat kmet že meseca julija in avgusta proda ves svoj sadni pridelek (cel pungart) ali pa iz svojega sadonosnika toliko, kolikor bo sadja pridelal, ali pa določeno količino sadja.

Poleg teh običajnih dogovorov je sadni trgovec kmeta-prodajalca še pregovoril, da se je kmet v precej slučajih zavezal plačati trgovcu-kupcu odškodnino, ako bi kmet ne izpolnil pogodbe. Včasih sta se kmet in trgovec tudi dogovorila, da kmet lahko odstopi od sklenjene pogodbe, vendar mora v tem slučaju zaradi odstopa plačati trgovcu gotov znesek, ker se je skesal.

Naši kmetje so pri sklepanju takih pogodb velikokrat premalo previdni in preveč zaupajo sadnim trgovcem. Sklenjeni dogovori so našemu kmetu popolnoma zvezali roke, od njih običajno kmet ni imel koristi.

Ako se kmet ni držal dogovora, da bi pravočasno na določeni dan pripeljal dogovorjeno količino sadja, ali pa da je prodal iz svojega pungrata sadje drugemu trgovcu, že so nastale težke in dolge pravde zaradi odškodnine, ki so kmeta vedno stale težke denarje.

Take zgodnje prodaje sadja pred branjem so za kmeta prava nesreča, ker je dal svoje sadje običajno veliko pre poceni, bodisi vsled tega, ker je rabil trenutno denar, ali ker še ni mogel preceniti, koliko sadja bo letos sploh in kakšno bo zanimanje za nakup. Razni sadni trgovci in njih nakupovalci, ki poznajo denarne zadrege kmetov, dajo pri takih nakupih kmetom malenkostno aro, ali malenkostni znesek na račun kupnine, ki ni v nobenem razmerju s prodano količino sadja.

Šele ob dozoritvi sadja kmet navadno spozna, da je nezrelo sadje prodal poceni. Rad bi od pogodbe odstopil in svoje sadje prodal drugam, vendar mu je to nemogoče vsled pogodbe, ki jo je sklenil že preje s prvim trgovcem. Če pa se kmetu sicer prizna v prvotnem dogovoru pravica do odstopa, je ta odstop največkrat združen s takimi denarnimi žrtvami, da je odstopnina večja kakor razlika, ki bi jo dobil kmet, ako proda sadje drugemu trgovcu.

Vendar imamo zakon, ki ureja odstop kmetov od pogodbe pri prodajah kmetijskih pridelkov pred žetvijo. Ta zakon

ima predvsem smoter, da omogoči kmetu, ki je svoje sadje, oziroma vse kmetijske pridelke prodal, še predno so dozoreli, ali jih lahko proda naprej za ugodnejšo ceno.

Za odstop od take pogodbe je potrebno: 1. da kmet pogodbe še ni izpolnil; 2. mora kmet prodajalec svoj odstop izjaviti pri okrajnem sodišču, v okolišu katerega bi moral sicer pogodbo izpolniti in 3. mora položiti pri istem sodišču znesek, ki ga je prejel na račun kupnine ali kot aro in 10% obresti na leto od prejetega zneska za čas prejema do polžitve.

Koristi, ki jih tak odstop more prinese kmetu, naj pokaže primer iz življenja:

Kmet proda meseca julija sadnemu trgovcu 2000 kg mošančkov po 2 Din in to iz svojega sadonosnika; na račun kupnine, oziroma are pa dobi kmet 500 Din. Za slučaj odstopa sta se kmet in sadni trgovec dogovorila, da bo kmet plačal od vsakega kilograma 50 par, torej pri 2000 kg 1000 Din odškodnine.

Ko je pa sadje dozorelo, pa pride h kmetu drug trgovec in mu ponudi za kg 2.75 Din. Kmet spozna, da se je pre naglil in da je svoja jabolka pre poceni prodal, zato bi rad od pogodbe odstopil. Prvi sadni trgovec dovoli sicer odstop, vendar zahteva od kmeta, da mu mora plačati dogovorjeni znesek 1000 Din; ker je sklenil kmet s prvim trgovcem tak dogovor, mu mora plačati znesek Din 1000 skesnine, ker je prodal svoja jabolka drugemu trgovcu kg po 2.75 Din. pri tej prodaji je kmet imel koristi samo 500 Din.

Novi zakon pa pravi: Kmet lahko odstopi od pogodbe, ne da bi za to pred sodiščem moral navesti razlog odstopa in mora vrniti prejet aro z 10% obresti. Ako je kmet v gornjem primeru dobil kasneje meseca avgusta boljšega kupca, ki mu je plačal sadje po 2.75 Din kg, tedaj bo pri sodišču izjavil odstop od pogodbe in položil za kupca znesek Din 500 z 10% obresti, kar bi vse skupaj zneslo okoli 505 Din; v tem slučaju bo kmet z odstopom in s ponovno prodajo profitiral okroglo znesek Din 1000.—

Ta zakon pa kmetu ne daje pravice odstopa od pogodbe takrat, ako je kmet prodal že zreli vinograd ali zrelo sadje.

Pravicam iz tega zakona se kmet v prodajni pogodbi ne more odreči. Z drugimi besedami povedano: Tudi če bi se v kupno pogodbo vstavila določba, da kmet ne sme odstopiti od pogodbe, ali da mora plačati zaradi neizpolnitve določeni znesek, lahko kljub temu od pogodbe še vedno odstopi, ne da bi bil dol-

žan plačati trgovcu kak večji znesek kakor prejet aro (ali prejeti znesek na račun kupnine) z 10% obresti za odgovarjajočo dobo.

Določbe tega zakona so za kmeta-prodajalca važne, ker mu ob pravilni uporabi in potrebnem znanju nudijo zadostno jamstvo, da bo mogel in znal ščititi na pravilen in dostojen način svoje gospodarske interese.

*

Krošnjarenje z vinom in alkoholnimi pijačami.

V poslednjem času se dogaja često, da prodajajo vinogradniki in tudi drugi vino in žganje od hiše do hiše, to je krošnjarijo s temi pijačami in to zlasti v mestih in industrijskih krajih (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik) in tudi drugod, kjer je zaposleno delavstvo v večjem številu. Finančni organi so v tem oziru dobili navodila: Krošnjarenje z alkoholnimi pijačami je nedopustno in kaznjivo po točki 7, par. 182 novega zakona o obratih, ki je stopil v veljavo 9. marca 1932. Vsled tega je tudi z ozirom na jasne določbe par. 183 tega zakona izključeno, da bi se mogle osebe, ki se bavijo s krošnjarenjem z alkoholnimi pijačami, sklicevati na morebitno jim podeljeno dovoljenje za krošnjarenje tudi z alkoholnimi pijačami, ker po pristojnem upravnem oblastvu prve stopnje izdana krošnjarska knjižica (dovolilo) mora točno označiti blago, s katerim sme imetnik knjižice trgovati (alkoholne pijače pa so izključene po točki 7 že omenjenega paragrafa 182). Par. 176 tega zakona pa jasno določa, katerih poslov ni smatrati za obrte po 7 poglavju osnovnega zakona, to je krošnjarske obrti. S finančno-pravnega stališča pa krošnjarenje z alkoholnimi pijačami z ozirom na določbe tar. post. 62 taksnega zakona, trošarinskega pravilnika ter novele k trošarinskemu zakonu od 18. aprila 1932 tudi ni dopustno in je kaznjivo kot brezpravno točenje alkoholnih pijač na drobno. Ker pa je izvedba takšno-kazenskega postopka proti krošnjarenju z alkoholnimi pijačami večkrat nemogoča in tudi često brez finančnega uspeha in to spričo dejstva, da tudi krošnjariji pri obustavitvi navadno ne navedejo svojega pravega imena in bivališča, se more to nedopustno krošnjarenje uspešno zatreti le na ta način, da finančni kontrolni organi zasežejo krošnjarem z alkoholnimi pijačami vso zalogo, katero najdejo pri njih. Ta konfiskacija naj se izvrši kot edino preostajajoče izjemno in učinkovito

sredstvo za zatiranje krošnjarstva. Takojšnja prodaja zaplenjenih alkoholnih pijač na javni dražbi pa je v takih slučajih nedopustna. Le tedaj je dopustna, če obstoja nevarnost, da se zasežene količine alkoholnih pijač pokvariyo radi kakovosti ali pa radi neprikladnosti posod, v katerih so shranjene že ob zaplembi ali pa vsled naknadno iz kateregakoli vzroka nastalih nedostatkov shranjevalnih posod.

*

Točenje lastnega pridelka vinogradnikov.

ZANIMIVA RAZPRAVA DRŽAVNEGA SVETA.

Nedavno je izdal državni svet važno razsodbo, ki se tiče točenja vina — lastnega pridelka vinogradnikov. Neki vinogradnik, ki stalno prebiva v Mariboru, ima pa svoj vinograd izven Maribora, je zaprosil finančno direkcijo v Ljubljani, da mu dovoli točenje lastnega pridelka za tri mesece v letu, in sicer na njegovem domu v Mariboru. Finančna direkcija je prošnjo odbila, ker se nahaja vinograd drugje. Vinogradnik se je pritožil na finančno ministrstvo v Beograd, katero je njegovo pritožbo odbilo. Nato se je vinogradnik (D. T.) pritožil na državni svet, ki je o tej zadevi na seji 4. oddelka razpravljal ter nedavno izdal naslednjo razsodbo:

»Zahtevo tožilca za prodajo vina lastnega pridelka za tri mesece v letu v kraju njegovega stanovanja je odbil finančni minister iz razloga, ker je vinograd tožilca izven kraja njegovega stanovanja in se po razpisu G. D. P. Br. 17.796 1924 ne more vršiti točenje vina izven kraja, kjer je bilo pridelano. Poleg tega se sporni odlok opira na odločbo banske uprave št. 2934 od l. 1931., ki vsebuje isto prepoved.

Navedeni razpis od 2. maja 1924 pa v nasprotju z navedbami v spornem odloku ne omenja prodaje vina lastnega proizvoda na kraju vinograda, temveč jo razširja tudi na kraj, kjer vinogradnik stalno stanuje. Odločba banske uprave, na katero se sklicuje minister v svojem odloku, ima samo značaj navodila banske uprave njenim podrejenim uradom in ni mogla priti v poštev v tem primeru, ker banska uprava kot splošna upravna oblast ne more odločati o vprašanju, kakor je odobrenje prodaje vina lastnega proizvoda, ki spada v kompetenco finančne uprave. Vrh tega izhaja tožilčeva pravica, da prodaja vino lastnega proizvoda v kraju stalnega stanovanja tudi iz čl. 16, točka g v zvezi s čl. 45, točka b pravilnika o gostilnicah, kavarnah in ostalih obratih z alkoholnimi pijačami. Iz navedenih razlogov je državni svet razsodil, da se sporni odlok finančnega ministrstva uniči.«

*

Razstava sadjevca v Laškem.

Velike množice sadjarjev in drugih obiskovalcev so se zbirale v nedeljo, dne 8. maja, pred laško šolo. V mali, toda okusno in prikupljivo opremljeni sobi

gospodinjske šole so bile na mizah razstavljene enotne steklenice raznih velikosti, polne sadjevca čiste zlatorumene barve iz najrazličnejših sadnih sort. Iz etiket je bilo posneti, da so bili razstavljalci zastopani iz najrazličnejših krajev obsežne laške okolice.

V drugi sobi je bila nameščena pokuševalnica in kupčijska posredovalnica, kjer je bilo razstavljeno tudi razno kletarsko orodje. Tu je pred mnogoštevilnim občinstvom predaval o pravilni napravi sadjevca tukajšnji kmetijski referent g. Ivan Zupan. Po zanimivem in poučnem predavanju se je pričel ogled razstave in poskušnja razstavljenih pijač. Ves dan so prihajale množice, z vlakci pa so se od raznih strani pripeljali številni interesi, ki so prejemale navodila v svoje kupčijske svrhe.

Razstavljenih je bilo 47 sort sadjevca, katere je razstavilo 33 razstavljalcev. V svrhu kvalitativne ocenitve je poslovala ocenjevalna komisija, ki je ugotovila sledeče: Prvo oceno so prejeli: Deželak Matevž, Lože; Gaberšek Ivan, Globoko; Knez Matevž, Selo; Pavčnik Jože, Lože; Požin Franc, Globoko; Sejt Alojzij, Tevče. Drugo oceno so prejeli: Bolčina Jože, Plazovje; Dornik Franc, Sevc; Dremšak Martin, Povčeno; Flis Matija, Jagoče; Hrastnik Miha, Brstnik; Ing. Jos. Kloc; Petek Anton, Strmca; Poteko Martin, Jagoče; Šipek Antonija, Rečica; Šoper Marija, Gora; Terbovc Josip, Šv. Krištof; Užmah Luka, Rečica; Zikovšek Miha, Zikovca. Tretjo oceno so dobili: Gotter Franc, Tremenje; Kladnik Marko, Harje; Knez Franc, Male Grahoše; Senica Jakob, Molenca; Topole Martin, Jagoče; Vorina Karel, Strmca. Ostali razstavljalci so ostali brez ocene.

*

Rujavo vino.

Vprašanje F. V. Dr. Imam 20 hl vina bolj rujava barve. Pred enim mesecem sem vino pretočil in je vino še bolj porjavelo in ima okus po gnilem grozdju. Kako odstranim iz vina rjavo barvo in okus po gnilem grozdju?

Odgovor: Vaše vino ima neprijetno napako, da je porjavelo in ima vrhutega še neprijeten duh in okus po gnilem grozdju. Vse to pove, da je bilo vino pridelano bržkone iz gnilega in plesnivega grozdja. Ker so taka in slična vprašanja pogosta, podajamo načeloma daljšo razpravo o porjavenju vina:

Vino ne samo, da se noče čistiti, ampak kakor hitro ga pretočimo in pride z zrakom v dotiko, posebno pa, če stoji dalje časa v odprtem kozarcu, izpremeni barvo in postane bolj temno. Pozneje se močno škali in zgosti in dobi čuden neprijeten duh ali okus, ki nas spominja na kruh nove peke ali na vlažno krušno skorjo, na suho sadje, včasih celo na seno.

Rjavenje povzroča neko kvasilo po imenu oksidaza, ki zračni kisik privlačuje in z njim potem razkrajja razne snovi v vinu, predvsem beljakovine in barvila. To kvasilo in razne škodljive glivice se nahajajo posebno v gnilem grozdju in pridejo potem v mošt in pozneje v vino in to tem bolj, čim dalje časa je bil mošt z gnillim tropom v dotiki.

Tako si lahko razlagamo, zakaj ravno po neugodnih, deževnih jesenih, kadar grozdje gni, je, vina tako rada rjavijo. V takih letih se rjavenje prepreči s tem, da ob trgatvi gnilo grozdje skrbno odbiramo in takoj iztisnemo. Mošt napolnimo v močno zažveplan sod, dva ali tri

dni, pozneje ga pretočimo, prezačimo in mu dodenemo čisto kipečega kvasnega mošta. Ali tudi navidezno zdravega, v mokri jeseni pridelanega grozdja ne pustimo kipeči na tropu, temveč ga hitro sprešamo in mošt nekoliko zažveplamo. Po burnem kipenju pa sode do vrha zalijemo.

V takih neugodnih letih vina bolj zgodaj pretakamo, in sicer vino iz gnilega grozdja že meseca novembra, vino iz zdravega grozdja pa vsaj pred Božičem.

Predno pretakamo, vino preskusimo, če rjavi, in sicer tako, da ga pustimo dva do tri dni v odprtem kozarcu na zraku. Če nam vino pri tej poskušnji v kozarcu porjavi, potem ga pretočimo v dobro zažveplan sod, in sicer tako, da pride z zrakom čim najmanj v dotik. Deset dni pozneje vino ponovno preskusimo in če še rjavi, mu na vsak hektoliter vina dodenemo še 5 do 10 gramov kalijevega metabisulfit. Deset dni pozneje vino čistimo ali filtriramo. Čistimo pa ga v lažjem slučaju z želatino z dodatkom tanina, v težjem slučaju pa, če je že močno rjave barve in vrhutega še sladkega okusa, z mlekom ali s sirnino.

Tri do štiri tedne po čiščenju se vino pretoči v nekoliko zažveplan sod. Če pa imamo filter na razpolago, tedaj vino filtriramo, toda poprej ga z eponitom razbarvamo.

Preden nastane hujša vročina, torej do meseca maja, pretočimo vino v drugič in ga pri tem le malo zažveplamo. Preko poletja moramo hraniti vino v hladni kleti in v polnih sodih. Žveplanega vina ne smemo točiti prej, kakor šele 14 dni po pretakanju. Medtem že duh po žveplovem dvokisu iz njega izgine.

*

Vprašanja in odgovori.

J. K. v B. Nekdo je naročil pohištvo in obljubil les. Zdaj ga ni dal. Nekaj are pa je dal. Zahteva, da mu jaz dam les. — Lesa dati niste dolžni. Pogodba velja, ako odstopi od nje, izgubi pač aro.

A. B. v P. Ali se lahko poroči oseba brez razlike spola po obredih rimsko-katoliške cerkve, katera oseba se je že pod obljubo zakona navezala na svojega bodočega zakonskega druga, pa se ta oseba izneveri in prelomi obljubo brez tehtnega vzroka ter se hoče poročiti z drugo osebo, radi česar je prva oseba oškodovana na časti, ugledu in premoženju? — Ako je bila zaroka pravilna, potem tudi Cerkev zahteva, da se preje zaroka razveljavi. V vsakem slučaju, ako je bilo splošno znano, da je z vami dogovorjen za zakon, imate pravico pred sodnijo zahtevati odškodnino.

G. A. v K. Naša mlekarska zadruga je morala za pokojninsko zavarovanje nekega nastavljenca plačati nad 10.000 Din. Ali morajo člani načelstva to povrniti, če se izkaže, da to ni bilo potrebno? — Pisarniške in voditeljske moči v podjetjih, tudi v zadrugah morajo biti zavarovane pri Pokojninskem zavodu. Za vašega nastavljenca je bilo treba najbrže plačati nazaj, da je toliko zneslo. Ako se izkaže, da zahteva po zavarovanju ni bila upravičena, tedaj bo Pokojninski zavod moral vrniti vplačila, niso pa tega dolžni plačati člani načelstva.

M. S. v Š. Ali je treba za denar mladoletnih plačevati tudi obresti? — Denar mladoletnih se mora itak naložiti v posebnih zavodih, in tam itak dobivajo obresti po 5%.

J. G. v M. v. Ali je tožljivo, če je časopis napisal, da je eden obsojen na izgubo častnih in državljanskih pravic? — Kadar objavlja sodbo, tedaj ne. Če pa to znova in znova ponavlja, da.

J. H. v V. Kako naj ustavim, ko mi posojilnica hoče posestvo prodati? — Posojilnica dela

to na zahtevo porokov, sama bi tega ne storila, ker je varna. Prosite, da se rubež preloži za pol leta, tedaj bo jesen, boste lažje prodali, oziroma plačali.

J. M. v R. Sem prevžitek in posestnik, ali moram plačati kuluk? — Dolžni ste plačati. Če je kuluk banovinski, ne bodo rubili, če ne morete plačati.

V. K. v G. R. Moje vino rjavi; ali moram vrniti aro? — Morate vrniti, ker ste prodali zdravo vino.

Fr. A. v R. Kako najbolje odstranim plevel pred hišo? — Odstraniti je treba korenine, torej najbolje, ako se toliko zemlje odvozi, kakor globoko segajo korenine. Nato navozite tja debelejšega in do vrhu drobnega peska.

Isti. Kako pomnožim kislino v slabem jesihu? — Najbolje sproti z ocetavo kislino, ki jo dobite v prodajalni.

I. V. v Š. Na moj travnik ob deževju priteče voda in stoji na njem. Zato sem na svojem skopal jarek, da jo odvodim v graben. Sosed mi je ta graben zasul, češ, da bo potem stopila voda na njegovo. Ali sme? — Sosed nima pravice na vašem svetu kaj delati. Ako mu bo vaša naprava res kedaj naredila škodo, tedaj bi se morda smel pritožiti. Najbolje pa je, da izvedete pravilno drenažo. Prosite v ta namen, če se izplača, da vam kmetijski referent pri sreskem načelstvu stvar pregleda.

Č. C. v V. Imam velikanski prevžitek, ga ne zmorem več. Kaj naj napravim? — Priateljsko se pogovorite! Glede denarja vas mora sedaj pol leta čakati.

F. S. v V. Kako postanem lesni trgovec, ki bi dobavljal les direktno tvrdkam? — Tak nasvet je težko dati, ker morate to znati, kako se les prodaja. V tem času tudi velike tvrdke ne naročajo lesa. Za trgovanje izven države morate znati trgovske predpise, jezik itd. Kadar bodo ljudje uvideli, da je samo združništvo njihova rešitev, pa bodo svojemu združništvu posvetili vse sile, bodo tudi zadruga za prodajo lesa pomagale kmetu, da bo svoje blago direktno prodajal.

A. J. v B. Opuščena občinska cesta, ki jo je hotel nekdo brez potrebe uporabljati, je bila po občini z banovinskim dovoljenjem črtana. Srežki načelnik je na svojo roko zopet zahteval jo otvoriti. Ali se lahko kam pritožim? — Pravico imate se pritožiti na bansko upravo. Lahko pa seveda na podlagi banske odločbe nastopite zoper vsakega, ki vozi po vašem, s tožbo za motenje posesti.

F. J. v T. Pred pričami sem dal aro za posest in se naselil. Sedaj dotični noče izpolniti pogodbe. Ali naj svet obdelujem? — Svet obdelujte, njega pa tožite na izpolnitev pogodbe.

J. A. v P. Kupil sem kot trgovec živino, med tem je cena padla. Ne morem prevzeti. Ali zgubim aro? — Če kmetje samo aro obdržijo, boste zadovoljni. Oni lahko zahtevajo, da jim živino odkupite po dogovorjeni ceni, ali povrnете škodo, ki je za nje nastala, ker bi lahko drugemu prodali.

I. Ž. v O. Čista voda v vodnjaku smrdi. Kaj naj ukrenem? — Kar zadeva vodnjakov, se obračajte na Higijenski zavod v Ljubljani, od tam boste prejeli vsa navodila gg. strokovnjakov zastoj na razpolago.

A. F. v Š. Na sosedovi parceli na meji rastejo hrasti, ki delajo senco njivi. — Na drugi meji je zasajeno grmovje za živo mejo. Po dogovoru bi se moralo sekati na meter visoko, a sosed noče. Kaj naj naredim? — V prvi zadevi glede hrastov ne morete drugega napraviti kakor to, da posekate veje, ki visijo čez mejo nad vaš svet, v kolikor visijo čez. — Glede žive meje morate sosedu dokazati s pričami ali pogodbo, da se je sosed tako zavezal, da bo sekal mejo.

Najboljše ukreneta oba, da gresta drug drugega na roko, dobra sosesčina je zlata vredna.

J. F. v D. Sin je bil ranjen. Zdravnik zahteva od mene povračilo. Ali sem dolžen plačati? Sin je 24 let star. — Zdravnik ima pravico zahtevati plačilo. Ako sin sam ne plača, zahteva od vas. Pošteno je, da plačate, sin pa vam povrne, oziroma povrniti mora tisti, ki ga je ranil. Kdaj bodo fantje uvideli, da surovost in pretep dela škodo in sramoto vsaki domači hiši?

D. M. v R. v. Nekdo mi je dolžen. Ali lahko kar obdržim njegov sod? — Vi terjajte denar nazaj. Če ne da, tedaj tožite in zarubite kar ima. Ta čas ne dajte sode iz rok.

Isti. Smejo lovci streljati pse in mačke v gozdu ali na polju? — Smejo, v kolikor to zakon dovoljuje. Lovski zakon smo že objavili.

Isti. Kaj pomeni na kuverti tiskovina? — Tiskovina je samo tiskano sporočilo, zato se pošilja v odprtem pismu le z znamko 25 par.

N. K. v H. Kako naj napravimo, da se skupna gmajna razdeli? — Najbolje sporazumno, vsi lastniki stopite skupaj. Če je pa spor, uredite pri občini, prepire pa pri sodniji. Le brez tožbe! Zoper slabe občinske ceste se pa pritožite na sresko načelstvo, ako pritožbe doma nič ne začejejo.

J. H. v R. Ali mora občina na občinski cesti, ki gre preko potoka, most popraviti? — Seveda mora. Ako občina onemogoči po svoji cesti prevoze, imate pravico pritožbe na sresko načelstvo.

A. G. v K. Od neke družbe v Mariboru sem kupil srečke, plačal vse, ali srečk ne dobim. — V priporočenem pismu zahtevajte, da vam srečke takoj pošljejo, če ne, jih morate tožiti!

A. N. v D. Ali sme občina dati poselsko knjižico mladoletnemu brez privoljenja očeta? — Ne sme. Smela bi le tedaj, če je oče pod kuratelo. Tedaj bi moral dati dovoljenje varuh mladoletnega.

B. V. 2, 3. Ali sem dolžen plačati odvetniku tole vsoto...? — Pri tožbah lahko vsak zahteva, da sodnija odmeri odvetniške stroške. Če pa odvetnik dela pogodbe za vas, ima pravico računati po svoji odvetniški tarifi. Vaš slučaj je malo nejasen. Ako vas od leta 1927 dalje sploh ni terjal, je terjatev zastarela. Ako sedaj nič nimate razen prevžitek, vas bo pustil pri miru. Kupnih pogodb navadno ne delamo pred odvetniki, ampak p. ed. notarji.

Č. V. v F. Ali je za zidanje kapele potrebno stavbeno dovoljenje? — Kapela ni ob cesti in ni stavba, kjer bi se prebivalo, zato ni potrebno za njo stavbeno dovoljenje, razven cerkvenega. Sicer pa zidar, ki bo zidal, mora vse te reči urediti.

A. J. št. 292 K. Kako bi smel moj sorodnik iz Avstrije pri meni bivati dalje časa? — Vaš sorodnik mora imeti potni list. S tem se zgodi pri naši oblasti (na srežu), da mu dovoljenje za bivanje podaljšajo, kakor hitro bi prvo dovoljenje poteklo. In to se ponavlja. Enkratno dovoljenje se daje navadno na šest mesecev.

J. Č. v V. Občina noče dela za kuluk, ampak denar? — Za vaš slučaj prav, ker ste zamudili prijavo, da boste delali.

M. L. P. Kaj bo z denarjem v »Samopomoči«? — Sploh ne poveste, katere Samopomoči se tiče, ker jih je več. Ponavljamo, da glede Samopomoči ne bomo odgovarjali, ker nimamo vpogleda, zato pojdejo taka pisma v koš!

S. A. v K. Ali mora prodajalec konja dati popisni list, ki ga zahteva vojaška uprava, sicer bi bila pogodba neveljavna? — Prodajalec vam je sicer dolžen dati vse dokumente, če sta se tako zmenila, pogodba pa je kljub temu veljavna, ker ste konja že zdavnaj sprejeli v last.

I. G. v P. Nekdo mi ponuja zavarovanje »Materinska pomoč«. — Čitajte odgovor zgoraj. Mi

smo svoje mnenje že povedali. Vsak ima svojo pamet in mi mu modrosti ne moremo dajati, ako ne veruje našim besedam. Česar ne poznate in niste dognali, da je res dobro, ne sprejmite, ne podpisujte! Vsako stvar preje premislite, ne udajte se lepim besedam, ampak samo svojemu prepričanju!

P. V. v V. Ali ima hčerka pravico do stanovanja po pokojni prevžitarici? — Če je prevžitek bil določen samo za mater, hčerka nima pravice do stanovanja. Ako odpovedi ne sprejme, morate sodnijsko odpovedati.

P. P. v K. Kupil sem že pred dvema letoma kos zemlje, ali mi ne da odmeriti. Kaj naj storim? — Če ste plačali in imate potrjeno, tožite. Glede sosedovega drevja je samo to mogoče, da veje ne visijo nad vaš vrt, sicer lahko sadi do meje.

H. F. v L. Kaj se zahteva za trgovski obrtni list? — Tri leta učne dobe, najmanj dve leti pomočniške, polnoletnost. Vaš nečak lahko vloži prošnjo, če ima vse tri dokumente.

M. H. L. H. M. 55. Ali kot slovenski izseljenec lahko dobim zemljo v južni Srbiji? — Obrnite se na izseljeniški urad pri banski upravi v Ljubljani.

L. S. v O. Sodnik me je obsodil plačevati mesečno 110 Din za otroke. — Sodnik je itak milo sodil. S 110 Din mesečno se ne oskrbi lahko dva otroka. Zoper to ni pritožbe.

J. L. v M. Moj delavec je 15 let pri meni, pa ni naš državljan. Kako naj vložim prošnjo? — Izposluje si naj zagotovilo vaše domače občine, da ga sprejme v občinsko zvezo. S tem gre na sresko načelstvo, kjer vložijo prošnjo.

K. B. v O. Ali moram za leto 1930 in 1931 plačati kuluk? — Plačati je treba. Če pa se kje ne more plačati, se naj ne rubi, tako je navodilo banske uprave.

*

Nekaj, kar je lepo in nič ne stane.

Veliko nesnage povzroči v kuhinji dim, ako se vse prek lahko kadi. Zakažena kuhinja ni lepa in tudi ni zdrava. Če že drugega ne povzroči, to gotovo, da se gospodinja prehladi, ker mora biti v taki kuhinji stalni preprih, da se sploh obstoji v njej.

Ako kurš v peči, ti je težje zabraniti dim, da ne pride v kuhinjo. Na vsak način naj bo tudi pri peči izpeljan izhod za dim tako, da ga zrak preje, predno bi prišel dim v kuhinjo, potegne v dimnik. Ako se dim prosto pod stropom ziblje, dokler se kje ven ne spravi, tudi kuriti ne bo mogoče dobro. Za okajenje mesa je veliko bolje napraviti na podstrešju poleg dimnika malo kamričo, v katero se v slučaju potrebe spušča dim. Na meso, ki visi v kuhinji, vpliva tudi druga soprova, ki prihaja pri kuhanju raznih stvari, včasih tudi perila, svinjske krme itd. pod strop.

Večinoma zaradi tega, ker je to bolj varčno in tudi bolj priročno, pa kuhajo tudi naše gospodinjice na štedilnikih. Tudi štedilnik včasih nagaja. Ali ni prav narejen, ali pa ne vleče, ker ni pravilno zakurjen. Glede izdelave štedilnika moramo samo to povedati, da je treba za postavitev istega človeka, ki se na to spozna, ne pa kar navadnega zidarja. Ako delaš nov štedilnik, pozivaj, katera sosedu ima prav dobrega, pa naj ga po dotičnem načinu napravi. Glavno je tole: Dotok zraka od spodaj

mora biti direkten in obsežen ter se mora s spodnjimi vratci regulirati. Enako mora biti izhod v dimnik brez ovir in zavojev. Na isto je paziti tudi pri kurjavi. Katera bo kar natlačila štedilnik, se bo jezila, da ne gori, goreti pa ne more, ker ni dotoka in odtoka zraka. Sprednja vrata, kjer se nalaga, se pa morajo dobro zapirati, sicer dotok zraka od tukaj tira gorenje.

Po končani kuhi, posebno zvečer, vsaj ob sobotah, pa mora biti štedilnik popolnoma snažen, čeprav vzame to nekaj časa. Najprej iztrosi ven pepel ter osnaži pečice, najbolje s časopisnim papirjem. Ploščo ognjišča osnaži najprej ostankov jedi, nato jo zribaj z vročo vodo in krtačo, če treba tudi s peskom, nakar jo umij in osuši. Kar je iz medij, osnaži, da se bo bliskalo! Uporabi sidol. Emajlirane stvari zmij s toplo vodo in osuši s saho cunj.

*

Gospodarske beležke.

Občinam. Nekatero občino nam sedaj pošiljajo terjatev, da plačamo za račune iz leta 1929 prometni davek. Ta znaša večinoma komaj toliko, kolikor znaša poština. Zato priporočamo občinam, ki po svoji lastni krivdi niso odtegnile davka, katerega smo mi posebej plačali, da iz svoje blagajne te zneske poravnajo. — Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

XII. velesejm v Ljubljani se bo vršil od 4. do 13. junija. Z velesejmsko legitimacijo je dovoljen 50 odstotni popust na železnici. Naj nikdo ne zamudi ogledati si te velike, krasne prireditve. Nad 700 domačih in inozemskih tovarn razstavi najrazličnejše blago. Zlasti opozarjamo na oddelke tekstila, usnja, papirja, pohištva, strojev, kovin, poljedelskih strojev, moderne higijene, perutnine in kuncev, oficijelne razstave Poljske republike, razstave »Prijatelj prirode v stanovanju«, tujsko-prometno razstavo. Legitimacije se dobe pri Putniku, denarnih zavodih, trgovskih organizacijah, večjih železniških postajnih blagajnah Dravske banovine itd. in direktno od velesejmskega urada.

Enodnevni tečaj za zeleno cepljenje in precepljanje šmarnice se bo vršil v četrtek, dne 9. junija tega leta pri bano-vinski trsnici in drevesnici v Pekrah pri Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 17. ure. Prijave se sprejemajo do vključno 8. maja. Zadostuje dopisnica.

Ne premenjaj takoj in popolnoma suhe krme z zeleno! Če tudi imaš malo suhe krme, ne pozabi je mešati med zeleno, ker sicer ti živina oboli, ako boš naenkrat zamenjala v celoti suho krmo za zeleno!

Ali naj molzem kravo dvakrat ali trikrat na dan? Na vsak način se potru-di, da molzeš trikrat na dan. To pa zaradi tega, ker se z večkratno molžo doseže, da se vime razvije in so zato krave bolj mlečne. Tudi se s tem izogneš nevarnosti, da se mleko zastoji in zapeče v vimenih. Breje krave pa molzi po dvakrat na dan.

Kako preženem krta v vrtu? Krt je sicer koristna žival, toda v svojem vrtu ga pa le nimaš rada, to vem. Zato mu v krtine in luknje nastavi cunj, ki si jih omočila s petrolejem, tega krt ne more vohati in se raje izseli.

Kako preženem miši? Gotovo je in ostane stara sovražnica miši — domača mačka. Seveda pa te ne smeš krmiti preveč s čim drugim, tudi jo moraš zapirati, da si sama ne pomaga. Kadar se pripravljáš, da bi jo spustila nad miši, tedaj jo en dan izstradaj v zaprti sobi in jo zvečer spusti v sobo, kjer preganjáš miši. — Če se v celoti ne zanesesh na mačke, poizkusi še s sledečim: Grenke mandeljne, zdrobljene in zmešane s sladkorjem, natrosi na kraj, kjer prihajajo iz lukenj. Ali stolči oleandrove liste v prah, jih zmešaj s peskom in to nasuj v luknje. Miši ne morejo prenesti duha po oleandru. — Strupa ne uporablaj, se lahko prenese, ali ti miš pogine pod podom.

*

Dopisi.

Šmarje pri Jelšah. Cela naša obširna dekanija s svojimi lahnimi, večinoma proti jugozahodu obrnjenimi griči je kakor nalašč ustvarjena za sadjerejo. Dopisi odtod so v sedanji težavni dobi, ko si ne moremo ne z živino in ne z vinom pomagati, na to že večkrat opozarjali in dregali tudi pri sadjarski podružnici k oživiljanju njenega tozadevnega dela in strokovnega poučevanja. Pa kar še ni, se lahko zgodi. Ker pa, ljubi domačin, ravno sedaj nimaš časa za čitanje razprav in poslušanje dolgih poučevanj, si prilično vsaj šgerlepo urejene sado-nosnike na primer v Grolevem pri Fr. Vrešaku in še posebej pri Klemenc-Okroški, pa tudi na Belem, Bobovem in v Orehku. Rad sem se pomudil pri lepih nasadih Mat. Jech pri Sv. Tomažu, Fr. Kleina v Stranjah, Iv. Turk v Lešjah, Rajm. Ringer v Prelogah, Stoklas Jož. na Dvoru, Pecko Ant. v Zadržah, pa še rajši pri Miha Baču pri Sv. Miklavžu, kateremu mlad nasad vedno več obeta pa tudi donaša, in pri Dečmanu v Senovici, ki ima poleg lepega sado-nosnika tudi za naše vraje potrebno drevneco. Veselil te bo tudi pogled na skrbno gojitev dreves okoli Sv. Roka. Vse je v najlepšem vremenu odevetelo. Vsem sadjarjem želimo obilno blagoslova božjega. — V soboto pred drugo majniško nedeljo nam je v trgu števil. 1 umrla blaga gospa Viktorija Pogorevc, žena vpok. inšpektorja finančne kontrole. Bog ji daj večni mir, žalujočim domačim pa potrebne tolažbe! — Za Binkošti napovedan shod v Katoliškem domu se ni mogel vršiti. Zato bomo pa svoje ljube prijatelje in dobrotnike mnoge drugekrat in še posebej v bližnji prihodnosti v svojo popolnoma prenovljeno dvorano vabili k poučni besedi in razvedrilni zabavi in »še bomo luštni«.

Sv. Štefan pri Žusmu. Vinska razstava v Šmarju pri Jelšah je tudi nas zanimala. Šmarnice na tej razstavi nismo našli, pač pa kvalitetna vina, ki se kosajo z drugimi vinorodnimi kraji v Sloveniji. Odlikovanih je bilo pet s častno diplomom, in sicer naši znanci: g. Gajšek, ban. svetnik, Loka pri Žusmu, III. nagrado; g. Tepež, bivši major, IV. nagrado, Babna gora, Sv. Štefan. Nas veseli, da nismo zadnji. Lansko leto na konjski razstavi v Celju je dobil častno diplomom in prvo premijo

400 Din g. Anton Kramer, Babna gora, za petletno kobilico belgijske pasme. Čestitamo vsem odlikovancem. Ledeni možje so nam letos prinesli dosti snega in toče. Posebno Žusem in Virštanj sta mnogo trpela. Pred nedavnim je umrla mlada obče priljubljena gospodinja in posestnica Terezika Straže, stara 27 let, ki je postala žrtev materinstva. Mož se je mnogo trudil, da bi jo rešil z zdravniško pomočjo, pa je bilo zaman. Pokopana je bila ob veliki udeležbi ljudstva. Z ganljivimi besedami se je od rajne poslovil g. duh. svetnik. Svetila ji večna luč! Možu in otročičem naše iskreno sožalje!

*

Razgled po svetu.

Nesreča prekoceanskega francoskega parnika. Francoski vzhodnoazijski parnik »Georges Philippar« je zgorel. Rešili so posadko in večino potnikov, od katerih je bilo mnogo opečenih. Parnik je bil eden največjih, najbolj modernih in so ga spustili v morje 1. 1930. Tokrat je napravil prvo pot v vzhodno Azijo. Dne 20. aprila je zapustil japonsko luko Jokohamo, je pristal 10. maja v Kolombo na otoku Ceylonu. Parnik je imel težo 21.000 ton in bil urejen za 500 potnikov in 300 mož posadke. Požar je izbruhnil ob 2. uri zjutraj 8 km od rta Guardafuia v Adelanskem zalivu med Arabijo in Afriko, in sicer radi kratkega stika v kabini I. razreda. Širil se je z bliskavico in pregnal potnike z ležišč. Plameni so hitro dosegli brezžično postajo in radi tega tudi ni bilo mogoče klicati na pomoč. Na krovu so se odigravali pretresljivi prizori. Posadka je ločila najprej moške od žen ter otrok in spravila predvsem slednje v rešilne čolne. Mnogo moških je poskakalo v morje, da bi se rešili s plavanjem, a bi jih bili požrli morski psi, da se jih niso usmili veslači v rešilnih čolnih. Po uradnih poročilih je zahtevala sicer velika nesreča zelo malo smrtnih žrtev.

O čem se razgovarjajo moški in ženske? Neki angleški dnevnik je razpisal razpravo o vprašanju, o čem se razgovarjajo moški in ženske. Na podlagi došlih odgovorov ugotavlja list, da se moški najčesteje pogovarjajo o sportu, potem o kupčijah, o možeh in dnevnih dogodkih. Šele na šestem mestu stoji obravnavanje žensk. Drugače ženske. One se pogovarjajo največ o moških, potem o oblekah in zabavah. Dnevni dogodki stoje pri njih šele na osmem mestu. Pri moških so na devetem mestu šale in dovtipi, o katerih ženske trdijo, da jih sploh ne delajo.

Mussolini se hoče ovekovečiti. Mussolini hoče svoje ime ovekovečiti tudi za poznejša stoletja, da bodo o njem govorili še pozni rodovi, kakor sedaj govore o nekdanjih rimskih cesarjih, katerih razna velikanska dela so nam ohranjena v razvalinah. Zato je začel Mussolini graditi velikanski sportni forum za italijansko mladino, katerega bo kratko imenoval »Forum Mussolini«. Forum se gradi v Rimu na desnem bregu Tibere in bo v kratkem dovršen.

*